

Vår saksbehandler

Vår dato
2024-05-02

Vår referanse

Tidligere dato Tidligere referanse

Til

Luftfartstilsynet
Postboks 243
8001 BODØ

Kopi til

Søknad om opprettelse av restriksjonsområde i Østerdalen.

1 Bakgrunn

Forsvaret ønsker med dette å søke om etablering av permanente restriksjonsområder i området Østerdalen som kan aktiveres og deaktiveres etter fastsatte vilkår i tråd med prinsippene om fleksibel bruk av luftrommet (FUA).

2 Drøfting

1) Søknad

Forsvaret har behov for å etablere restriksjonsområder i område Østerdalen for å gjennomføre rutinemessig trening og øving med UAS. Vi ønsker å imøtekomme utviklingen ved bruk av avanserte systemer med lang rekkevidde, høy operasjonstid og større operasjonshøyde. Området vil bli delt opp i ti mindre områder, og flere av grensene til disse områdene samsvarer med allerede eksisterende FUA områder I2, I3, I4, IC1, IC2 og IC3.

Områdene er også delt opp på 62° med tanke på SID og STAR til ENRO, men også å gjøre koordinering opp mot supervisor Bodø og Røyken lettere.

Det er ønskelig at området skal være AMC styrt. De skal kunne bestilles dagen før planlagt aktivitet, og aktiveres 30 minutter før aktiviteten skal forekomme. I lys av den raske utviklingen i verden med tanke på UAS, og Forsvarets fremtidige anskaffelser av større UAS, ønsker Forsvaret at disse områdene skal kunne aktiveres opp til FL150 og FL110. Områdene vil imidlertid bare bestilles i det høydesjiktet Forsvaret faktisk har behov for. Bestilling og aktivering av områdene vil bli gjort i samsvar med FUA avtalen.

Etablering av restriksjonsområder vil sikre en reell segregering mellom militære UAS operasjoner og sivil luftfart. Ved å etablere permanente områder, vil områdenes utstrekning bli mer synlig for alle luftromsbrukere og koordineringsrutiner vil bli mer fastlagt. Ved å følge prinsippene for fleksibel

---

Postadresse

Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer

Besøksadresse

Reitan
8058 TVERLANDET

Sivil telefon/telefaks

/

Militær telefon/telefaks

Epost/ Internett

postmottak@mil.no
www.forsvaret.no

Vedlegg

Organisasjonsnummer

NO 986 105 174 MVA

bruk av luftrommet, der områdene aktiveres 30 min før de er tiltenkt brukt, vil sannsynligvis Forsvaret legge mindre beslag på luftrommet enn hva som er tilfelle i dag.

Ved bruk av større UAS er det ikke nødvendig å aktivisere områdene fra GND og opp til operasjonshøyde. Man kan for eksempel bruke EN D105 RENA for å klatre opp i ønsket operasjonshøyde, for så å fly inn i områdene rundt fra for eksempel FL100-FL130.

a) angi hvilken tidsperiode søknaden gjelder

Det søkes om AMC styrt permanent restriksjonsområde.

b) angi hvilke restriksjoner det er behov for

All flyvning med sivile luftfartøy skal være forbudt når restriksjonsområder er aktivert med mindre man får tillatelse fra JAOC. Dette gjelder både kommersielle og private aktører.

c) beskrive hvilke farefulle aktiviteter som vil foregå

Militær aktivitet.

d) gi en detaljert beskrivelse av eventuelle planlagte flyaktiviteter i området

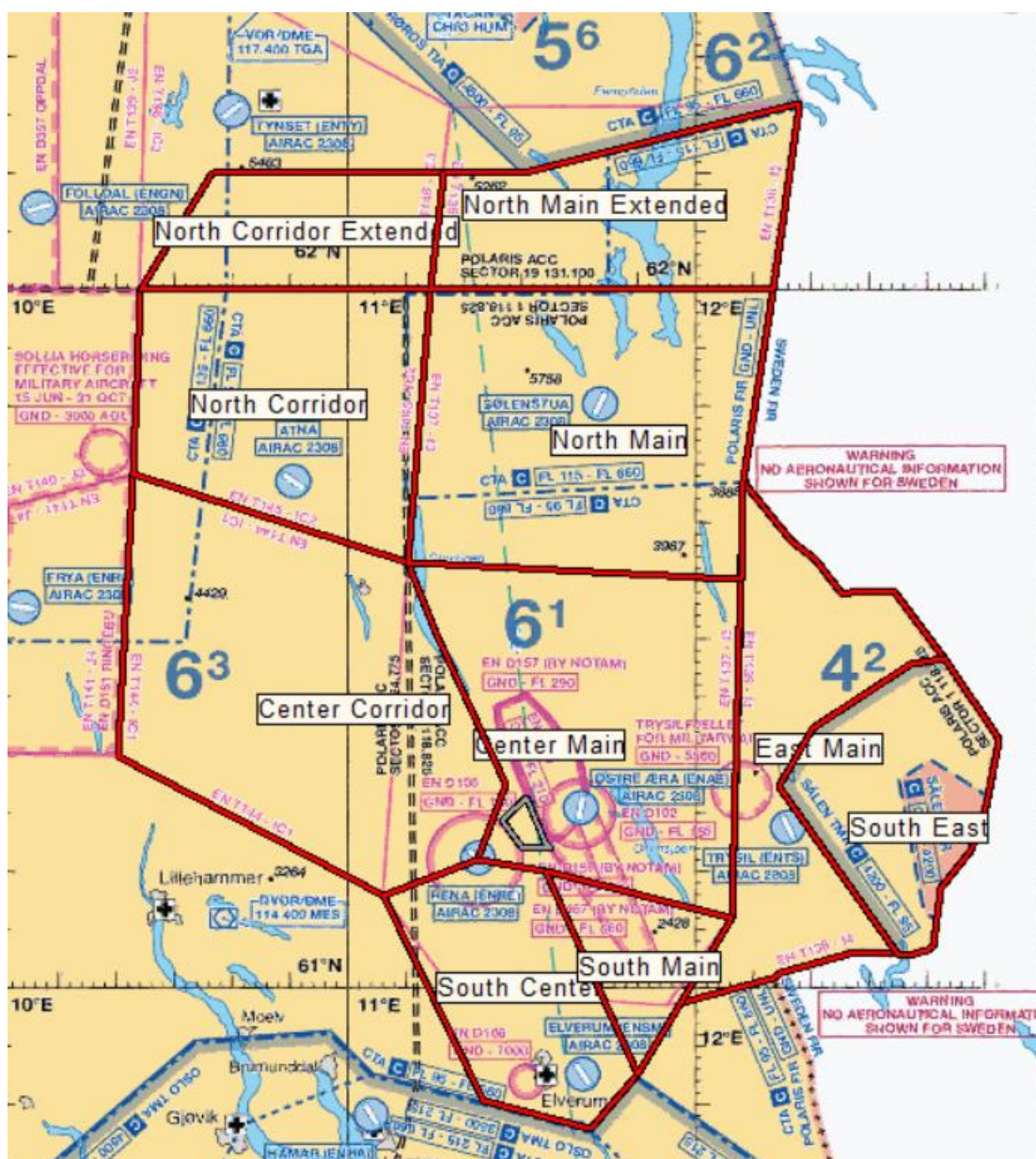
Primært Militær UAS flyging VLOS og BVLOS dag og natt.

e) angi skriftlig og ved anmerking på kart hvilket område søknaden gjelder og områdets høyde og bredde med nødvendige sikkerhetsmarginer

Områdets koordinater South Center N610800 E0110600 N611104 E0112222 N611000 E0113353 N605230 E0114945 N604750 E0114144 N605016 E0112308 (N610800 E0110600)	<u>GND – FL110</u>	Merknad: Faktisk høyde i henhold til behov
Områdets koordinater South Main N611000 E0113353 N605230 E0114945 N610600 E0120600 (N611000 E0113353)	<u>GND – FL150</u>	Merknad: Faktisk høyde i henhold til behov
Områdets koordinater South East N612813 E0124244 -Southwards along the border between Norway and Sweden to- N610252 E0123451 N611721 E0121422 N612218 E0122002 N612747 E0123659 (N612813 E0124244)	<u>GND – FL150</u>	Merknad: Faktisk høyde i henhold til behov
Områdets koordinater Center Corridor N611104 E0112222 N611728 E0112659 N613000 E0111529 N613630 E0111020 N614407 E0102240	<u>GND – FL150</u>	Merknad: Faktisk høyde i henhold til behov

N611956 E0102009 N610800 E0110600 (N611104 E0112222)		
Områdets koordinater Center Main N611104 E0112222 N611728 E0112659 N613000 E0111529 N613630 E0111020 N613503 E0120745 N610600 E0120600 N611000 E0113353 (N611104 E0112222)	<u>GND – FL150</u>	Merknad: Faktisk høyde i henhold til behov
Områdets koordinater East Main N614325 E0120815 -Southwards along the border between Norway and Sweden to- N612813 E0124244 N612747 E0123659 N612218 E0122002 N611721 E0121422 N610252 E0123451 -Westwards along the border between Norway and Sweden to- N610046 E0121321 N605845 E0115716 N610600 E0120600 (N614325 E0120815)	<u>GND – FL150</u>	Merknad: Faktisk høyde i henhold til behov
Områdets koordinater North Corridor N613630 E0111020 N620000 E0111400 N620000 E0102400 N614407 E0102240 (N613630 E0111020)	<u>GND – FL150</u>	Merknad: Faktisk høyde i henhold til behov

Områdets koordinater North Main N613630 E0111020 N613503 E0120745 N614325 E0120815 -Northwards along the border between Norway and Sweden to- N620000 E0121312 N620000 E0111400 (N613630 E0111020)	<u>GND – FL150</u>	Merknad: Faktisk høyde i henhold til behov
Områdets koordinater North Main Extended N621000 E0111624 N621000 E0113000 N621559 E0121755 -Southwards along the border between Norway and Sweden to- N620000 E0121312 N620000 E0111400 (N621000 E0111624)	<u>GND – FL150</u>	Merknad: Faktisk høyde i henhold til behov
Områdets koordinater North Corridor Extended N620000 E0102400 N621000 E0103625 N621000 E0111624 N620000 E0111400 (N620000 E0102400)	<u>GND – FL150</u>	Merknad: Faktisk høyde i henhold til behov

f) dokumentere at lufttrafikkjenesten og berørte flyplassoperatører er konsultert

Det har vært mailutveksling og møter med lufttrafikkjenesten tidligere, og områders utstrekning og høyder er justert etter innspill fra Avinor.

g) foreslå hvordan lufttrafikken som berøres av området, kan håndteres, og oppgi en kontaktperson for trafikkhåndteringen

Lufttrafikken rutes utenom angitte restriksjonsområder. I de tilfeller annen lufttrafikk MÅ entre områdene, eksempelvis søk eller redning inne i området, kan JAOC kontaktes for å stanse militær aktivitet. Det kan søkes pr e-post til JAOC@mil.no. For oppdukkende hendelser vil kontaktnummer til JAOC være +47 7789 4206.

h) foreslå prosedyrer for kontakt med lufttrafikktenesten og luftfartsoperatører etter at området er opprettet

I henhold til AMC avtalen.

Hvis behov, opprettes det en prosedyre mellom lufttrafikktenesten og JAOC for å stanse militær aktivitet i området. JAOC vil være ansvarlig for å etablere interne prosedyrer slik at militær aktivitet kan avsluttes hurtig.

i) oppgi en eller flere kontaktpersoner for søknaden

Kontaktpunkt for denne søknaden er NOR JAOC, Reitan. JAOC@mil.no. +47 7553 6930.

3 Konklusjon

Forsvaret søker med dette om å opprette restriksjonsområder i Østerdalen.

Tron Gregus Strand
Brigader
Sjef JAOC